

ผลการรับฟังความคิดเห็นโครงการสัมมนากลุ่มเพื่อรับฟังความคิดเห็นประกอบกร่าง  
กฎหมายว่าด้วยการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตซึ่งออกตามความในมาตรา ๖๓  
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เนื่องด้วย บทบัญญัติมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและ ภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ เพื่อเป็นการกำหนดแนวทาง วิธีการ และกลไกส่งเสริมสนับสนุน และรับรองการรวมตัวกันของประชาชน เพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแสดังกล่าว และเป็นการกำหนดมาตรการคุ้มครองและสิทธิประโยชน์แก่ผู้ชี้เบาะแส การทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน การทุจริต ค.ศ.๒๐๐๓ เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต นอกจากนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เรื่อง การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขและขจัดปัญหาการทุจริตและ คอรัปชันให้หมดไปจากสังคมไทย จึงมีความจำเป็นต้องตรากฎหมายว่าด้วยการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ได้ดำเนินการจัดทำโครงการสัมมนากลุ่มเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกร่างกฎหมายว่าด้วยการรณรงค์ ต่อต้านการทุจริต ซึ่งออกตามความในมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยได้ดำเนินการจัด โครงการในภูมิภาคต่างๆ ดังนี้

๑. เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ จัดที่โรงแรมเบสท์ เวสเทิร์น พلاس แวนด้า แกรนด์ จังหวัด นนทบุรี
๒. เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดที่โรงแรมบุษราคัม จังหวัดขอนแก่น
๓. เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ ภาคกลาง จัดที่โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๔. เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ ภาคเหนือ จัดที่โรงแรมเชียงใหม่แกรนด์วิว จังหวัดเชียงใหม่
๕. เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๙ ภาคใต้ จัดที่โรงแรมหรรษา เจ บี จังหวัดสงขลา
๖. เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐ จัดที่โรงแรมเบสท์ เวสเทิร์น พلاس แวนด้า แกรนด์ จังหวัดนนทบุรี (การจัดทำโครงการประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายว่าด้วยการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต)

**จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการสัมมนากลุ่มเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกร่างกฎหมายว่าด้วยการรณรงค์ ต่อต้านการทุจริต**

| วันที่            | สถานที่                                     | จำนวน      |        |            |
|-------------------|---------------------------------------------|------------|--------|------------|
|                   |                                             | ภาคประชาชน | ภาครัฐ | รวมทั้งหมด |
| ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ | โรงแรมเบสท์ เวสเทิร์น พلاس แวนด้า<br>แกรนด์ | ๖๙         | ๑๕     | ๘๔         |

| วันที่          | สถานที่                                         | จำนวน      |        |            |
|-----------------|-------------------------------------------------|------------|--------|------------|
|                 |                                                 | ภาคประชาชน | ภาครัฐ | รวมทั้งหมด |
| ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ | โรงแรมบุษราคัม จังหวัดขอนแก่น                   | ๗๙         | ๒๗     | ๑๐๖        |
| ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ | โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ จังหวัด<br>พระนครศรีอยุธยา | ๙๐         | ๔๐     | ๑๓๐        |
| ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ | โรงแรมเชียงใหม่แกรนด์วิว จังหวัด<br>เชียงใหม่   | ๙๐         | ๕๗     | ๑๔๗        |
| ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๙ | โรงแรมพรรษา เจ ปี จังหวัดสงขลา                  | ๙๒         | ๒๗     | ๑๑๙        |

**สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นโครงการกิจกรรมเสริมสร้างพลังประชาชนต่อต้านการทุจริตในเขตพื้นที่  
กรุงเทพมหานคร ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านการทุจริต**

จากการรับฟังความคิดเห็นโครงการกิจกรรมเสริมสร้างพลังประชาชนต่อต้านการทุจริตในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านการทุจริต เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นการรับฟังเพื่อนำไปประกอบการพิจารณากร่างกฎหมายว่าด้วยการณรงค์ต่อต้านการทุจริต สามารถสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นตามประเด็นการรับฟังความคิดเห็นได้ ดังนี้

**๑. กลไกการมีส่วนร่วมในทุกระดับ**

การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีกฎหมายรองรับ ควรใช้กลไกของ กศน. หรือ อสม. เป็นกลไกในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยใช้กลไกของกฎหมายขับเคลื่อนลงไปสู่ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สร้างการเชื่อมต่อระหว่างกลุ่มหรือเครือข่ายให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ต้องการให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบ และควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีอำนาจในการตรวจสอบการทุจริต

**๒. การรณรงค์และให้ความรู้**

ควรมีการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องต่อต้านการทุจริต และหลักธรรมาภิบาลในทุกๆระดับ โดยให้องค์กรที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นองค์กรที่มีหน้าที่หลักในการให้ความรู้ มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เครือข่าย มีการรณรงค์สร้างต้นแบบเรื่องต่อต้านการทุจริตให้เยาวชนถือเป็นแบบอย่าง ควรมีการประสานงานกับสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เพื่อการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ควรมีการให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้สามารถตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐได้ ควรกำหนดแผนแม่บทในการให้ความรู้เรื่องการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นระบบ

**๓. การต่อต้านและการแจ้งเบาะแสของประชาชน**

ควรมีการออกกฎหมายรับรองให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและชี้เบาะแสการทุจริต ควรมีการปรับปรุงศูนย์รับแจ้งเบาะแส และควรกำหนดให้มีการปกปิดข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแสให้เป็นความลับ ควรมี

มาตรการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสอย่างชัดเจนและรวดเร็วตั้งเริ่มกระบวนการจนถึงการดำเนินคดีในชั้นศาล เมื่อประชาชนแจ้งร้องเรียนเรื่องการทุจริต เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว ควรมีการกำหนดมาตรการคุ้มครองและการให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสรุจริต นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดมาตรการลงโทษทางกฎหมายสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของเจ้าพนักงานในการรับเรื่องร้องเรียนและการแจ้งเบาะแสรุจริต

#### ๔. การสนับสนุนหรือจูงใจให้มีการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ควรมีการยกย่องเชิดชูผู้ที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต และควรใช้มาตรการลงโทษทางสังคม (Social Sanction) แก่ผู้กระทำการทุจริต รัฐควรให้การรับรองเครือข่ายหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ในการต่อต้านการทุจริต ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการแจ้งเบาะแสรุจริต หากผู้แจ้งเบาะแสรุจริตได้รับอันตรายถึงชีวิต ควรให้ความคุ้มครองไปถึงบุคคลในครอบครัวของผู้แจ้งเบาะแสรุจริต

#### ๕. การคุ้มครองประชาชนที่ร่วมในการต่อต้านการทุจริตหรือชี้เบาะแสรุจริต

ควรมีการคุ้มครองด้านกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีการคุ้มครองครอบคลุมทั้งในคดีอาญาและคดีทุจริตภาครัฐ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยไม่ให้เกิดการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสรุจริต ควรมีบทลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว รัฐ (โดยหน่วยงานอิสระ) ต้องดูแลผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแจ้งเบาะแสรุจริต

#### ๖. มาตรการบังคับทางกฎหมาย

ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ควรมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และควรกำหนดบทลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ละเลยไม่ดำเนินการ ควรมีการออกกฎหมายรองรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต นอกจากนี้ ควรกำหนดระยะเวลาในการสอบสวนผู้กระทำความผิด โดยต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๒ ปี

### สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นในส่วนภูมิภาคเกี่ยวกับการยกย่องกฎหมายว่าด้วยการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

#### ๑. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จัดที่โรงแรมบุษราคัม จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙)

##### ๑) กลไกการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

ต้องการให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วม โดยจะเป็นคณะกรรมการตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ตามลำดับ อาจใช้กลไกของคณะกรรมการหมู่บ้าน ก็ได้ องค์ประกอบคณะกรรมการประกอบด้วย ภาครัฐ และภาคประชาชน ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนชาวบ้านหมู่บ้านละ ๑ คน นักกฎหมาย อดีตข้าราชการ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ๑ คน โดยให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นที่ปรึกษา และคณะกรรมการดังกล่าวต้องมีกฎหมายรองรับอำนาจหน้าที่ และการรวมตัว ควรมีกองทุนสนับสนุนการทำงาน ofคณะกรรมการ คณะกรรมการจะมีอำนาจหน้าที่ในการร่วมตรวจสอบโครงการต่างๆ ในหมู่บ้าน ร่วมแจ้งเบาะแสรุจริต และร่วมเผยแพร่ความรู้

##### ๒) การรณรงค์และให้ความรู้

ความรู้ที่ประชาชนต้องการ คือ อย่งไรถือเป็นการทุจริต และผลกระทบของการทุจริต บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานตรวจสอบการทุจริต ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ความรู้กฎหมายเบื้องต้น และแนวทางหรือวิธีการในการแจ้งเบาะแสรุจริต โดยมีวิธีการ กล่าวคือ ใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ มีการกำหนดอัตราส่วนในการใช้สื่อโฆษณา เรื่องการทุจริต (ในอัตราส่วนร้อยละ ๒๐ ของสื่อทุกช่อง) Social Media ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น เว็บไซต์ Facebook และการใช้แอปพลิเคชันในการเข้าถึงข้อมูลความรู้ต่างๆ การให้ความรู้ต้องต่อเนื่องและใช้ให้เหมาะสมกับวัยและกลุ่มบุคคล

### ๓) การต่อต้านและการแจ้งเบาะแสของประชาชน

เพิ่มช่องทางการแจ้งเบาะแสที่หลากหลาย ได้แก่ เว็บไซต์ สายด่วน ผ่านเครือข่ายอาสาสมัครผ่านคณะกรรมการที่จะจัดตั้งขึ้น

### ๔) การสนับสนุนหรือจูงใจให้มีการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุน เพื่อใช้ในการต่อสู้คดี การอบรม การรณรงค์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดสวัสดิการของอาสาสมัคร และเพื่อใช้ในกิจกรรมขององค์กรภาคประชาชน จัดให้มีรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส กรณีที่คตินั้นสิ้นสุดและนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ มีการยกย่องเชิดชู/รางวัลสำหรับประชาชนที่ร่วมการต่อต้านการทุจริต โดยให้มีการคัดเลือกและพิจารณาจากประชาชนด้วยตนเอง ให้มีค่าตอบแทนแก่เครือข่ายที่อยู่ประจำศูนย์ และแก่ผู้แจ้งเบาะแสเป็นรายคดี ให้ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของคณะกรรมการฯ ให้ทายาทผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแจ้งเบาะแสได้รับสิทธิพิเศษในการเยียวยา เช่นเดียวกับกรณีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ข้าราชการถึงแก่ความตายในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ทายาทมีสิทธิได้รับการบรรจุข้าราชการได้ทันที

### ๕) การคุ้มครองประชาชนที่ร่วมในการต่อต้านการทุจริตหรือชี้เบาะแสการทุจริต

กำหนดให้มีระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสที่มีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก ไม่ใช่ระยะเวลาาน กำหนดให้มีการจัดการคุ้มครองความปลอดภัยเมื่อประชาชนแจ้งเบาะแส โดยมีกฎหมายคุ้มครองผู้ร้องเรียนไม่ให้ต้องรับผิดทางกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญา ให้มีนักกฎหมายหรือทนายความของรัฐ เพื่อดำเนินคดีแทนประชาชนที่รวมตัวกัน ร้องเรียนเรื่องทุจริตแล้วถูกฟ้องร้องดำเนินคดี และควรกำหนดโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ทำให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแส

### ๖) มาตรการบังคับทางกฎหมาย

ต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่รับเรื่องร้องเรียน ให้มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการกับเรื่องที่ร้องเรียนให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วันนับแต่วันรับแจ้งกรณีอาสาสมัครกระทำความผิดให้เพิกถอนใบอนุญาตอาสาสมัคร กรณีเป็นการกลั่นแกล้งร้องเรียน ให้กำหนดโทษให้หนักกว่าประมวลกฎหมายอาญา

## ๒. ภาคกลาง (จัดที่โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙)

### ๑) กลไกการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการต่อต้านการทุจริต โดยมีการรวมตัวเป็นกลุ่มใหม่ ในลักษณะการรวมกลุ่มตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด สัดส่วนการรวมกลุ่ม ผู้แทนภาคประชาชน ควรมีสัดส่วนมากกว่าเจ้าหน้าที่รัฐ โดยให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นตัวกลางในการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มีกฎหมายรองรับการรวมตัวของประชาชนเพื่อต่อต้านการทุจริต และควรมีการสร้างเครือข่ายผ่านทาง Social Media

### ๒) การรณรงค์และให้ความรู้

ปลูกฝังค่านิยม จิตสำนึกต่อต้านการทุจริต ให้ส่งเสริม คนดี คนซื่อสัตย์ มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนโดยใช้ช่องทางที่หลากหลาย ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการทุจริต รูปแบบของการทุจริต ผลเสียของการทุจริต การแจ้งเบาะแส และวิธีการป้องกันการทุจริต ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ ควรมีการบรรจุเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไว้ในหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานควรมีหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ประชาชน แต่

หน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการให้ความรู้แก่ประชาชน คือ สำนักงาน ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ช. และควรมีการติดตามผลการให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

### ๓) การต่อต้านและการแจ้งเบาะแสของประชาชน

ควรมีการประชาสัมพันธ์ช่องทางการแจ้งเบาะแส โดยให้มีช่องทางการแจ้งเบาะแสมผ่านทางโทรศัพท์ วิทยุ โทรทัศน์ สายด่วน สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ Social Media ควรมี Application สำหรับการแจ้งเบาะแส มีช่องทางการร้องเรียนการทุจริตผ่านทางสื่อมวลชน ควรให้ผู้แจ้งเบาะแสมีสถานะทางกฎหมายรองรับเป็นตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าพนักงาน และผู้ที่มีอำนาจเปิดเผยข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแส ควรเป็นผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาหรือรับเรื่องร้องเรียน เพื่อสนับสนุนการทำงานของประชาชนในการต่อต้านการทุจริต

### ๔) การสนับสนุนหรือจูงใจให้มีการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ควรมีการจ่ายค่าตอบแทน หรือการให้รางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ผู้ที่แจ้งเบาะแสการทุจริต หรือมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต จัดให้มีองค์กรต่อต้านการทุจริตภายในชุมชนภายใต้การรับรองจากกฎหมาย และให้มีการจัดตั้งกองทุนต่อต้านการทุจริต โดยให้ประชาชนเป็นผู้บริหารจัดการกองทุนเอง รัฐควรสร้างความตระหนักให้แก่ประชาชนทราบว่า การต่อต้านการทุจริตเป็นหน้าที่ของประชาชน และรัฐควรให้การต่อต้านการทุจริตเป็นรูปธรรมและชัดเจน

### ๕) การคุ้มครองประชาชนที่ร่วมในการต่อต้านการทุจริตหรือชี้เบาะแสการทุจริต

ควรมีกองทุนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยกองทุนดังกล่าวควรมีรายได้มาจากเงินประเดิมจากภาครัฐ การบริจาค การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐทุกๆ ปี จากการยึดทรัพย์สินบุคคลที่กระทำการทุจริต โดยกองทุนต้องกระจายให้ครอบคลุม ทุกจังหวัด ซึ่งกองทุนมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนเพิ่มศักยภาพ คุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส เยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแจ้งเบาะแส ควรมีการปกปิดข้อมูลและคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส รวมไปถึงบุคคลในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้แจ้งเบาะแสด้วย เมื่อผู้แจ้งเบาะแสถูกฟ้องร้องดำเนินคดี ต้องจัดหาทนายความให้

### ๖) มาตรการบังคับทางกฎหมาย

ควรมีกฎหมายรองรับการรวมกลุ่มของประชาชน กฎหมายคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส และกฎหมายรองรับการจัดตั้งกองทุน นอกจากนี้ ควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนการทุจริต และควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้เรื่องข้อมูลข่าวสารภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีความเห็น ๒ แนวทาง คือ แนวทางแรก ควรเก็บข้อมูลข่าวสารไว้ที่หน่วยงานรัฐเจ้าของข้อมูลและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทุจริต และอีกแนวทางหนึ่ง คือ ควรเก็บข้อมูลข่าวสารไว้ที่หน่วยงานรัฐเจ้าของข้อมูลเพียงที่เดียว แล้วเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการรัฐร่วมเอกชนมีอำนาจสั่งเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้หากมีคนร้องขอ

๓. ภาคเหนือ (จัดที่โรงแรมเชียงใหม่ แกรนด์วิว จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๙)

### ๑) กลไกการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกระดับ ทั้งระดับนโยบาย ระดับการแจ้งเบาะแส ระดับการตรวจสอบ การรวมกลุ่ม ควรมีตั้งแต่ระดับหมู่บ้านขึ้นมา เป็นระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด การกำหนดสัดส่วนของภาคประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการควรมีมากกว่าภาครัฐ ใช้กลไกของ

กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่แล้วเป็นกลไกในการรวมตัวกัน โดยไม่ต้องจัดตั้งองค์กรใหม่ เช่น กองทุนหมู่บ้าน อสม. เกษตรตำบล กรณีชุมชนเมือง ให้ใช้การรวมตัวของกลุ่มอาชีพต่างๆ หรือองค์กรชุมชน

## ๒) การรณรงค์และให้ความรู้

ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ช่องทางการแจ้งเบาะแสอย่างแพร่หลาย ทำให้สายด่วน ๑๒๐๖ เป็นเหมือนสายด่วน ๑๙๑ ที่เป็นที่รู้จักกันเป็นการทั่วไป จัดให้มีการอบรมสัมมนาให้ความรู้กับเครือข่ายในพื้นที่ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงาน ป.ป.ท. กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่ให้บริการประชาชนโดยตรง เช่น การไฟฟ้า หรือเสียงตามสาย เพิ่มช่องทางในการให้ความรู้ : โทรศัพท์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ระบบเครือข่าย smart phone ให้มี application หลักที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตบนมือถือ เพื่อใช้งานผ่านกลุ่มเครือข่าย

## ๓) การต่อต้านและการแจ้งเบาะแสของประชาชน

ประชาชนต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โดยผ่านกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูล โดยที่ประชาชนไม่ต้องร้องขอ และเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารให้มากขึ้น ควรให้มีการแจ้งเบาะแสการทุจริตโดยผ่านทางเว็บไซต์ Social Media ควรให้คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน มีอำนาจสั่งให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กรณีมีผู้ร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแส โดยไม่จำเป็นต้องให้ สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นผู้เก็บข้อมูล นอกจากนี้ ควรใช้ระบบ Social Sanction

## ๔) การสนับสนุนหรือจูงใจให้มีการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

รัฐควรให้รางวัลเชิดชูเกียรติ ประกาศเกียรติคุณ และเผยแพร่ให้เป็นที่ประจักษ์ แต่ไม่ควรจูงใจให้ประชาชนต่อต้านการทุจริตโดยให้สิทธิประโยชน์เป็นสิ่งตอบแทน ควรให้ความรู้แก่ประชาชนโดยการประชาสัมพันธ์ หรือทำเอกสารเผยแพร่ ควรจัดอบรมเกี่ยวกับกฎหมายของสำนักงาน ป.ป.ท. ให้หน่วยงานของรัฐทราบ และควรมีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

## ๕) การคุ้มครองประชาชนที่ร่วมในการต่อต้านการทุจริตหรือชี้เบาะแสการทุจริต

ควรมีการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส เมื่อให้ข้อมูลโดยสุจริต โดยการปกปิดข้อมูล รัฐควรให้การคุ้มครองพยานโดยไม่ต้องร้องขอ และต้องไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ควรเพิ่มระยะเวลาการคุ้มครองพยานผู้แจ้งเบาะแส และมีการแจ้งสิทธิในการได้รับการคุ้มครองให้พยานทราบ ควรมีมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ จัดสวัสดิการและงบประมาณเพื่อการยังชีพแก่ผู้แจ้งเบาะแส และการให้ความช่วยเหลือทางคดี นอกจากนี้ ควรมีการปกป้องผู้แจ้งเบาะแส ไม่ให้มีความผิดตาม

## ๖) มาตรการบังคับทางกฎหมาย

ควรมีกำหนดระยะเวลาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนภายในระยะเวลาเท่าไร ควรมีกองทุนต่อต้านการทุจริต มาตรการบังคับทางกฎหมายต้องมีความรวดเร็ว ควรมีมาตรการลงโทษกรณีร้องเรียนเท็จ ควรมีการประชาสัมพันธ์การลงโทษ ควรมีกำหนดมาตรการลงโทษทั้งทางอาญาและทางวินัย และเพิ่มโทษแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ กรณีละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า และกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐเปิดเผยข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแส ต้องได้รับโทษเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า

#### ๔. ภาคใต้ (จัดที่โรงแรมสรรพยา เจ บี จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๙)

##### ๑) กลไกการมีส่วนร่วมในทุกกระดับ

การรวมตัวกันของประชาชน ต้องมีกฎหมายรองรับให้ชัดเจน และต้องจัดโครงสร้างให้ชัดเจน มีภาคประชาชน และภาคเอกชนเข้ามาร่วมด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนควรเริ่มตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ควรให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในทุกกระดับ ทั้งระดับนโยบาย ระดับการแจ้งเบาะแส และระดับการต่อต้านการทุจริต รัฐต้องสนับสนุนการรวมตัวกันของประชาชนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เครือข่ายการต่อต้านการทุจริต ต้องมีกลุ่มเยาวชนเข้ามามีบทบาทด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมการต่อต้านการทุจริต

##### ๒) การรณรงค์และให้ความรู้

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริต เช่น สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรเป็นหน่วยงานหลัก ที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ประชาชน โดยให้ความรู้แก่ประชาชนว่า สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่อย่างไรบ้าง ซึ่งช่องทางในการให้ความรู้แก่ประชาชน ได้แก่ วิทยุ เอกสาร แผ่นพับ การประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมต่างๆ การสร้างสื่อ Social Media เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ควรกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตในทุก ระดับชั้น มีการสร้างแกนนำเครือข่าย และฝึกอบรมแกนนำเครือข่ายให้ไปถ่ายทอดความรู้ต่อไปได้ โดย แกนนำเครือข่ายต้องขึ้นตรงต่อสำนักงาน ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องมีการติดตามประเมินการให้ความรู้

##### ๓) การต่อต้านและการแจ้งเบาะแสของประชาชน

ต้องมีกฎหมายให้การคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส มีการปกปิดข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแส มีการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ มีการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย เช่น จัดหาทนายความแก่ต่างให้ กรณีที่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี และต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงช่องทางการแจ้งเบาะแส ให้แจ้งเบาะแสการทุจริตไปยังหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยไม่ต้องผ่านผู้นำชุมชน หรือกำหนดให้สามารถแจ้งเบาะแสผ่านทางหน่วยงานพันธมิตร เช่น ศูนย์ดำรงธรรม ยุติธรรมชุมชน ได้ นอกจากนี้ ควรให้มีการแจ้งเบาะแสผ่านทาง application โทรศัพท์มือถือ และควรมีการสร้างกลุ่มเครือข่ายทาง Social Media โดยต้องสร้างเครือข่ายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

##### ๔) การสนับสนุนหรือจูงใจให้มีการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณให้มีการจัดกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างต่อเนื่อง โดยให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักในการจัดกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานจัดกิจกรรม มีมาตรการคุ้มครองพยาน มีการทำประกันชีวิตให้แก่ผู้แจ้งเบาะแส มีการเยียวยาทายาทของผู้แจ้งเบาะแส ในกรณีที่ผู้แจ้งเบาะแสได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย การคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส ต้องมีช่องทางที่รวดเร็ว และสามารถดำเนินการได้โดยทันที โดยที่ประชาชน ไม่ต้องร้องขอ ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการต่อต้านการทุจริต

##### ๕) การคุ้มครองประชาชนที่ร่วมในการต่อต้านการทุจริตหรือชี้เบาะแสดการทุจริต

ควรมีการจัดตั้งกองทุนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในลักษณะที่เป็นกองทุนใหญ่ระดับประเทศ และควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการกองทุนด้วย ควรมีการปกปิดข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแสดการทุจริตรวมถึงบุคคลในครอบครัวของผู้แจ้งเบาะแสดด้วย ให้นำหลักการคุ้มครองพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้กับผู้แจ้งเบาะแสดการทุจริต รวมถึงบุคคลในครอบครัวของผู้แจ้งเบาะแสด ควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองพยานโดยเฉพาะ (ซึ่งไม่ใช่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) หากได้รับอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกาย เนื่องมาจากการแจ้งเบาะแสดการทุจริต รัฐต้องให้เงินช่วยเหลือ และมีการเยียวยาผู้แจ้งเบาะแสดและครอบครัวของ ผู้แจ้งเบาะแสดด้วย

## ๖) มาตรการบังคับทางกฎหมาย

ควรมีกฎหมายรองรับการรวมกลุ่มกันของประชาชน การรวมตัวกันของประชาชนควรเป็นไปด้วยความสมัครใจ มีกฎหมายคุ้มครองผู้แฉังเบาะแสหรือบุคคลที่มีส่วนร่วมในการปราบปรามการทุจริต มีกฎหมายรองรับการจัดตั้งกองทุน มีมาตรการบังคับทางกฎหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจน โดยสภาพบังคับทางกฎหมาย โดยเฉพาะกับภาครัฐ ควรเป็นสภาพบังคับ แต่ถ้าเป็นภาคประชาชนให้เป็นไปโดยสมัครใจ ควรมีการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับการร้องเรียนเรื่องทุจริตให้ชัดเจน กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้มีบทลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมไปถึงผู้บังคับบัญชาด้วย ควรกำหนดโทษผู้แฉังเบาะแส ที่ไม่สุจริตด้วย หรือแสวงหาประโยชน์โดยการอ้างตัวเป็นเครือข่าย